

НАРЕДБА за осигуряване на физическата защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества

Приета с ПМС № 224 от 25.08.2004 г., обн., ДВ, бр. 77 от 3.09.2004 г., изм., ДВ, бр. 96 от 30.11.2005 г., в сила от 1.12.2005 г., доп., ДВ, бр. 44 от 9.05.2008 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С наредбата се определят условията и редът за осигуряване на физическата защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества при тяхното използване, съхраняване и превоз.

Чл. 2. Лицензиантът и титулярят на разрешение по Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) за проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и за използване, производство, внос, износ, превозване, съхраняване и погребване на ядрен материал и радиоактивни вещества са длъжни да осигуряват физическата им защита.

Чл. 3. (1) Дейностите по осигуряване на физическата защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества се осъществяват съгласувано с органите на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната и Агенцията за ядрено регулиране в съответствие с предоставените им от закона правомощия.

(2) Информацията за физическата защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества, подлежаща на класификация като държавна тайна, се създава, съхранява, обменя и унищожават при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация и Правилника за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация (обн., ДВ, бр. 115 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 22 от 2003 г. и бр. 6 от 2004 г.).

Чл. 4. (1) За целите на физическата защита ядреният материал, ядрените съоръжения и радиоактивните вещества се категоризират в зависимост от типа, формата и количеството на материала или веществата, риска от използването им за военни цели и радиологичните последици за населението и околната среда.

(2) За ядрени съоръжения и при превоз на ядрен материал компетентните органи на Министерството на вътрешните работи извършват оценка на проектната заплаха, която е основа за определяне нивото на физическата им защита и за изграждане на системата за физическа защита.

Чл. 5. Инспекторите на Агенцията за ядрено регулиране осъществяват контрол в обектите и съоръженията на Министерството на вътрешните работи и на Министерството на отбраната в съответствие с план за контролната дейност и съгласно установения специален режим на достъп в тях.

Глава втора ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ЗАЩИТА

Раздел I Система за физическа защита

Чл. 6. (1) Лицата по чл. 2 определят отговорно длъжностно лице по физическа защита, изготвят план за физическа защита при нормални условия и при извънредни ситуации, утвърждават вътрешни правила и инструкции за физическа защита в съответствие с изискванията на наредбата и на нормативните актове, свързани със строителството и експлоатацията на специализирани системи за сигурност на ядрени съоръжения.

(2) Планът, правилата и инструкциите по ал. 1 с изключение на изготвените за обектите

на Министерството на отбраната се съгласуват с компетентните органи на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 7. Нивото на физическа защита на ядрените съоръжения, ядрения материал и радиоактивните вещества се определя в зависимост от:

1. категорията на ядрения материал и/или радиоактивните вещества;
2. местоположението и генералния план на съоръженията, строителните решения на сградите и съоръженията, в които се използват, съхраняват и погребват ядрени материали и/или радиоактивни вещества;
3. определените зони с постепенно повишаващо се ниво на защита;
4. необходимостта от установяване на въздушно защитени зони, в които се ограничава прелитането на въздухоплавателни средства;
5. използването на технически средства и поддържането им;
6. организацията на системата за охрана на зоните;
7. процедурите за действие на персонала за физическата защита при нормални обстоятелства и при извънредни ситуации;
8. общата численост на персонала и броя на външните посетители;
9. актуализирана оценка на проектната заплаха.

Чл. 8. (1) Ядрените съоръжения, ядреният материал и радиоактивните вещества се разполагат по начин, позволяващ изолирането им от други обекти така, че достъпът до тях да е ограничен и постоянно контролиран и да е в съответствие с изискванията, нормите и правилата за ядрена безопасност и радиационна защита, установени в нормативните актове по прилагането на ЗБИЯЕ.

(2) Проектите на сградите и съоръженията и строителният план на обекта трябва да отговарят на изискванията за физическа защита.

Чл. 9. (1) За осигуряване на физическата защита на ядрено съоръжение или на друг обект, в който се използват или съхраняват ядрени материали или радиоактивни вещества, се определят зони с контролиран достъп и защитени зони, в които се обособяват вътрешни зони и зони с особена важност.

(2) Границите на зоните по ал. 1 се отразяват в лицензията или разрешението за извършване на съответната дейност по ЗБИЯЕ.

Чл. 10. (1) За осигуряване на физическата защита лицата по чл. 2 изграждат комплексна система от технически средства и инженерни съоръжения.

(2) Техническите средства и инженерните съоръжения на системите за физическа защита се изграждат в съответствие с изискванията на Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; попр., бр. 82 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 52 от 1999 г. и бр. 84 и 93 от 2000 г.).

Чл. 11. Готовността на системата за физическа защита преди въвеждането в експлоатация на всяко ядрено съоръжение или обект с радиоактивни вещества се установява от комисия от инспектори на Агенцията за ядрено регулиране и представители на Министерството на вътрешните работи, а при необходимост - и представители на Министерството на отбраната, по реда на Наредбата за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия, приета с Постановление № 93 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 41 от 2004 г.).

Чл. 12. Вътрешните правила, инструкциите и програмите за осигуряване на качеството при осъществяване на мерките за физическа защита задължително съдържат:

1. задачи и отговорности на персонала при извършване на дейности по физическата защита;
2. графици и регламенти за изпитвания и проверки на техническите средства;
3. периодичност и обем на вътрешния контрол, свързан с процедурите по охрана на обектите и състоянието на техническите системи и съоръжения;
4. ред за извършване на модернизация на техническите системи за физическа защита;
5. графици и програми за подготовка на персонала по физическата защита,

включително за действия при извънредни ситуации.

Чл. 13. Лицата по чл. 2 незабавно информират компетентните държавни органи при:

1. извършване или опит за извършване на:

а) заплашване, опит или осъществяване на кражба, грабеж или други неправомерни действия с ядрен материал или радиоактивни вещества, включително с цел да бъде принудено физическо или юридическо лице, международна организация или държава да извърши или да не извърши някакво действие;

б) присвояване или получаване на ядрен материал или радиоактивни вещества чрез измама;

в) изнудване за придобиване на ядрен материал или радиоактивни вещества, включително чрез използване на сила или заплашване;

г) заплашване за причиняване на смърт, телесна повреда на едно или повече лица или на материални щети чрез използване на ядрен материал или радиоактивни вещества;

д) неправомерно проникване на въздухоплатателно средство във въздушно защитена зона;

е) действия от въздухоплатателно средство във въздушното пространство над обекта, застрашаващи неговата сигурност;

ж) неправомерно проникване или опит за проникване в защитената зона;

2. отказ на отделни компоненти или на цялата система за физическа защита да изпълняват функциите си поради неизправност на техническите средства;

3. събития, довели до невъзможност персоналът по физическа защита да изпълнява задълженията си;

4. възникване на природни бедствия, аварии, пожари и катастрофи;

5. други случаи, свързани с нарушаване работата на системата за физическа защита.

Раздел II

Персонал по физическа защита

Чл. 14. (1) Министерството на вътрешните работи и лицата по чл. 2 в съответствие със своите правомощия и задължения по ЗБИЯЕ осигуряват персонал по физическа защита за:

1. охрана;

2. контрол на достъпа;

3. експлоатация и поддръжка на технически системи и инженерни съоръжения за физическа защита;

4. организиране на системата за физическа защита и контрол и обучение на персонала по физическа защита.

(2) Министерството на вътрешните работи осигурява подбора, обучението и подготовката на персонала по ал. 1, т. 1.

(3) Лицата по чл. 2 осигуряват подбора, обучението и подготовката на персонала по ал. 1, т. 2, 3 и 4.

Чл. 15. (1) Персоналът по физическа защита преминава задължителни медицински прегледи: предварителен - при постъпване на работа, и контролен - поне веднъж годишно. До работа в среда с йонизиращи лъчения се допускат лицата, които нямат медицински противопоказания.

(2) Персоналът по физическа защита с изключение на случаите по чл. 114, ал. 2 ЗБИЯЕ трябва да отговаря на изискванията на Закона за частната охранителна дейност.

Чл. 16. Персоналът по физическа защита задължително се осигурява със:

1. лични и колективни средства за защита и средства за дозиметричен контрол;

2. комуникационни, технически, транспортни и други средства, позволяващи изпълнението на възложените му функции при нормални условия и при извънредни ситуации.

Раздел III

Технически средства на системата за физическа защита

Чл. 17. (1) Техническите средства на системата за физическа защита са отделни или взаимно свързани съоръжения, системи и компоненти за:

1. наблюдение;
2. сигнализация;
3. откриване и регистриране на неправомерно внасяне или изнасяне на предмети, материали и вещества (радиоактивни вещества, оръжия, боеприпаси, експлозиви), които могат да се използват за извършване на диверсии или терористични действия;
4. контрол на достъпа до защитената зона;
5. забавяне на неправомерното проникване на лица и превозни средства в зоните с контролиран достъп;
6. реагиране и задържане;
7. комуникации между отделните звена и лица от персонала по физическата защита.

(2) Средствата по ал. 1 се разполагат по начин и на място, осигуряващи изпълнението на функциите им.

Чл. 18. Системите за наблюдение трябва да осигуряват възможност за определяне характера и степента на опасност от неправомерни посегателства, открити и регистрирани от сигнално-охранителните системи по всяко време на денонощието, независимо от метеорологичните условия.

Чл. 19. Техническите средства по чл. 17, ал. 1 се осигуряват с необходимото им работно, резервно и аварийно електрозахранване, гарантиращо непрекъснат режим на работа.

Чл. 20. (1) Сигнално-охранителните системи по границите и във вътрешността на защитените зони трябва да регистрират по време и място всяко неправомерно проникване и придвижване на лица или превозни средства.

(2) В случаите, когато стени на сгради са част от инженерно-техническите съоръжения за охрана по границите на дадена зона, те не трябва да намаляват общата функционалност на системите за физическа защита.

Чл. 21. Отказът на отделен компонент от охранителната система да изпълнява функциите си не трябва да води до нарушаване работоспособността на цялата система за физическа защита.

Чл. 22. (1) Контролът на достъпа на лица и превозни средства до защитената зона, до вътрешните зони и/или зоните с особена важност се осъществява с автоматизирани пропускателни системи и други системи за наблюдение и контрол.

(2) Автоматизираните пропускателни системи регистрират и съхраняват информация за преминалите през тях лица и превозни средства по време и място, като не трябва да допускат неправомерно проникване.

(3) Автоматизираните пропускателни системи, разположени на входно-изходни пунктове, трябва да сигнализират персонала по физическа защита за всеки опит за неправомерно преминаване през тях.

(4) За осигуряване пропускателния режим на входно-изходните пунктове трябва да са разположени технически средства за установяване употребата на алкохол, откриване и регистриране на неправомерно внасяне или изнасяне на радиоактивни вещества, оръжия, боеприпаси, експлозиви и други вещества и предмети, които могат да послужат за извършване на престъпление или на друго правонарушение, свързано с физическата защита на ядрени съоръжения, ядрен материал и/или радиоактивни вещества.

Чл. 23. По границите и във вътрешността на зоните по чл. 22, ал. 1 се изграждат инженерно-технически съоръжения и устройства, забавящи неправомерното проникване на лица и превозни средства за период от време, достатъчен за реакция на персонала по

физическа защита.

Чл. 24. Системите за комуникация трябва да осигуряват възможност за бърз и сигурен обмен на информация между:

1. отделните звена и лица от персонала по физическа защита при нормални условия и извънредни ситуации;
2. персонала по физическа защита и външни помощни сили при извънредни ситуации;
3. персонала по физическа защита и останалия персонал на ядреното съоръжение.

Чл. 25. (1) Работоспособността на всеки компонент от системата за физическа защита се проверява периодично посредством провеждане на функционални изпитвания на отделните елементи и на системата като цяло.

(2) Периодичността на проверките по ал. 1 се определя в съответствие с техническите изисквания към компонентите и съобразно значимостта на компонента или системата по отношение на работоспособността на системата за физическа защита.

(3) Освен в случаите по ал. 2 проверки се извършват и при подмяна на компоненти от техническите системи за физическа защита, както и при изменения в конструкцията или функциите им.

Глава трета

ФИЗИЧЕСКА ЗАЩИТА НА ЯДРЕНИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ, ЯДРЕНИЯ МАТЕРИАЛ И РАДИОАКТИВНИТЕ ВЕЩЕСТВА ПРИ ТЯХНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ, СЪХРАНЯВАНЕ И ПОГРЕБВАНЕ

Раздел I

Ядрени съоръжения

Чл. 26. (1) Нивото на физическа защита на ядрените съоръжения се определя от категорията на ядрения материал и от проектната заплаха.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 44 от 2008 г.) Оценката на проектната заплаха се извършва първоначално и поне веднъж годишно от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция “Национална сигурност” и се предоставя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране и на лицензианта или титуляря на разрешение.

(3) При промени в оценката на проектната заплаха нивото на физическа защита на ядрените съоръжения може да се променя независимо от категоризацията им.

(4) За отделни обекти на ядрени съоръжения, които са свързани технологично с тях или ги обслужват, могат да бъдат определени различни нива на физическа защита.

Чл. 27. (1) Лицензиантът и титулярят на разрешение за експлоатация или извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения или за съхраняване на ядрен материал са длъжни в срок една година от издаването на съответната лицензия или разрешение да представят на председателя на Агенцията за ядрено регулиране концепция за физическа защита на ядреното съоръжение и ядрения материал.

(2) Концепцията по ал. 1 задължително включва следните данни по отношение на физическата защита:

1. общи сведения за съоръжението и специфични особености;
2. потенциални източници на заплаха;
3. общата численост на персонала и броя на външните посетители;
4. оценка на възможни посегателства върху съоръженията и ядрения материал;
5. описание и оценка на проектното и действителното състояние на системата за физическа защита, включително изводи и препоръки.

(3) При промяна на проектната заплаха концепцията по ал. 1 се актуализира и представя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране.

Чл. 28. В зависимост от тяхната значимост за технологичния процес физическата

защита на отделни структури, системи и компоненти, разположени извън защитената зона на ядреното съоръжение, се осъществява посредством организационни и технически мерки за контрол на достъпа в тях и защита от неправомерни действия.

Чл. 29. (1) За контрол и ограничаване на достъпа до зоните по чл. 9 лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да осигури:

1. достъпът на лица и превозни средства до зоните да се контролира чрез прилагане на пропускателен режим и/или други подходящи мерки;

2. времетраенето и местата на достъп на лицата да са диференцирани и да се разрешават в зависимост от професионалните им задължения, принадлежността им към персонала на ядреното съоръжение, времето на престой и целта на пребиваването;

3. всички лица, влизащи в зоните по чл. 22, ал. 1, да се идентифицират по начин, позволяващ еднозначно и непосредствено да се установи, че лицето е допуснато до съответната зона.

(2) До зоните по чл. 22, ал. 1 без придружител се допускат само лица, за които след извършена проверка е установена тяхната благонадеждност. Всички останали лица се допускат в тези зони с придружител с установена благонадеждност.

(3) Персоналът на ядреното съоръжение най-малко веднъж годишно преминава на инструктаж относно мерките по осигуряване контрола на достъп и физическата защита при нормални условия и извънредни ситуации.

Чл. 30. Лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да осигури:

1. организирана денонощна въоръжена охрана на съоръжението или обекта;

2. извеждане на един пулт - централна алармена станция, на всички сигнали от сигнално-охранителна техника, видеонаблюдение, контрол на достъпа и други охранителни системи, целящи откриване на неправомерно проникване в зоните на територията на ядреното съоръжение;

3. разположение на централната алармена станция в отделно помещение или сграда, намираща се в защитената зона;

4. денонощно непрекъснато дежурство на централната алармена станция;

5. гарантирана непрекъсната работоспособност на централната алармена станция при поява на проектна заплаха, при всякакви метеорологични условия и извънредни ситуации;

6. изградена специализирана, автономна, дублирана и надеждна система за комуникация между централната алармена станция, патрула и силите за реагиране;

7. периодично провеждане на тренировки и учения за усвояване на плана за действия при извънредни ситуации, свързани с физическата защита.

Чл. 31. В защитената зона лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да осигури:

1. допускане на лица, превозни средства и товари само след проверка за наличие на оръжие, взривни материали, вещества и устройства, които могат да бъдат използвани за извършване на престъпление или на друго правонарушение, свързано с физическата защита на ядрени съоръжения, ядрен материал и/или радиоактивни вещества;

2. ограничен престой на превозните средства и време за извършване на съответната дейност;

3. бариери, шлюзове и други съоръжения на входовете на зоната, които да възпрепятстват нерегламентираното проникване на превозни средства и лица в зоната;

4. възможност за бързо и безпрепятствено преминаване през съоръженията по т. 3 на аварийно-спасителни екипи и екипи на силите за реагиране;

5. недопускане на превозни средства на служители и посетители в зоната;

6. непрекъснат визуален контрол на всички участъци по границите на зоната и система за откриване и регистриране на проникването по място и време, включително определяне на неговия характер, чрез охранително осветление и технически средства за наблюдение и сигнализация;

7. разполагане на техническите средства по т. 6 така, че да позволяват откриване,

сигнализиране и регистриране на всяко проникване.

Чл. 32. (1) Във вътрешните зони и в зоните с особена важност лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да осигури:

1. постоянен контрол и водене на отчет на всички лица, имащи достъп до ключове, пропуски и кодове за зоните, както и времето, през което те са пребивавали в тях;
2. периодична смяна на кодовете, а при наличие на данни за нерегламентиран достъп до информация, свързана със съществуващите кодове - ключове и заключващи механизми - незабавната им подмяна.

(2) Не се допуска вътрешни зони и зони с особена важност да се разполагат в непосредствена близост до пътища с интензивно движение.

Чл. 33. В зоните с особена важност лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да осигури:

1. денонощна въоръжена охрана с вътрешен, външен патрул и сили за реагиране;
2. постоянно видеонаблюдение и контрол с възможност за документирание;
3. минимален брой на входовете и изходите (по възможност един);
4. оборудване на аварийните изходи със сигнално-охранителна техника и средства за наблюдение;
5. външните прозорци да са постоянно затворени и снабдени със сигнално-охранителна техника и с метални решетки.

Чл. 34. (1) Ежегодно със заповед на директора на съответната териториална служба на Министерството на вътрешните работи се извършва охранително обследване на всички ядрени съоръжения.

(2) В изпълнение на предписанията от охранителното обследване се извършват задължителни промени в техническите системи, в инженерните съоръжения и в числеността и подготовката на персонала по физическа защита.

Чл. 35. В зависимост от значимостта им за сигурността и икономиката на страната и за опазване на живота и здравето на населението и след оценка на концепцията по чл. 27 по предложение на министъра на вътрешните работи и на председателя на Агенцията за ядрено регулиране Министерският съвет с решение определя ядрени съоръжения и други обекти, които са свързани технологично с тях или ги обслужват, за особено важни по отношение на физическата им защита.

Раздел II

Ядрен материал

Чл. 36. Ядреният материал в зависимост от вида, формата и количеството се категоризира съгласно приложение № 1.

Чл. 37. (1) Ядреният материал се разполага в защитени зони, както следва:

1. ядрен материал от I категория - в зони с особена важност;
2. ядрен материал от II категория - в зони с особена важност или във вътрешни зони;
3. ядрен материал от III категория - в зони с особена важност, във вътрешни зони или в защитени зони.

(2) Нивото на физическа защита на ядрения материал се определя в зависимост от вида и количеството на ядрения материал и оценката на проектната заплаха.

Чл. 38. Лицензиантът или титулярят на разрешение трябва да осигури:

1. съхраняване на ядрения материал в отделни помещения, контейнери, каси и други устройства и съоръжения, гарантиращи защита от неправомерно посегателство;
2. всички необходими мерки за физическа защита при преместване на ядрен материал в границите на защитената зона;
3. спазване от лицата, работещи с ядрен материал, на установените процедури за достъп, контрол, приемане и предаване, както и незабавно уведомяване на отговорното длъжностно лице по физическа защита при установяване на нерегламентиран достъп до

ядрения материал или липса на количества от него.

Раздел III Радиоактивни вещества

Чл. 39. Категориите радиоактивни вещества за целите на физическата им защита се определят в съответствие с категоризацията на радиоактивните източници съгласно наредбата по чл. 123 ЗБИЯЕ.

Чл. 40. За радиоактивни вещества от категории I и II и в зависимост от типа, формата и количеството на радиоактивните вещества, риска от използването им за военни цели и радиологичните последици за населението и околната среда компетентните органи на Министерството на вътрешните работи, съответно на Министерството на отбраната - за подразделенията на Българската армия, могат да извършат оценка на проектната заплаха, която да е основа за изграждане на системата за физическа защита.

Чл. 41. (1) Лицензиантът или титулярят на разрешение за използване или съхраняване на радиоактивни вещества от категории I и II е длъжен да осигури:

1. използване и съхраняване на радиоактивните вещества само на производствени площадки и в съоръжения, сгради или части от сгради (помещения, лаборатории и др.);
2. организиран и контролиран достъп на лица до местата по т. 1, включително водене на отчет на лицата, имащи достъп до ключове, пропуски и кодове за достъп;
3. денонощна охрана и/или сигнално-охранителна техника със сили за реагиране, обхождаща помещенията за съхраняване и използване на радиоактивните вещества, като подстъпите към помещенията са оборудвани с охранително осветление;
4. помещенията за съхраняване на радиоактивните вещества да са с един вход/изход, защитен с метална врата със секретна кодова брава, и да са оборудвани със сигнално-охранителна техника;
5. прозорците, капандурите, колекторите, през които може да се проникне в помещенията и лабораториите, да са защитени с метални решетки;
6. съхраняване на радиоактивните вещества в неподвижно закрепени метални шкафове и каси със секретни заключващи устройства.

(2) Лицензиантът или титулярят на разрешение за използване или съхраняване на радиоактивни вещества от категории III и IV е длъжен да осигури оборудването на уредите за технологичен контрол, монтирани в производствени помещения с технически средства, възпрепятстващи нерегламентиран демонтаж.

Чл. 42. За осигуряване на физическата защита на радиоактивни вещества в зависимост от тяхната категория лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен да предприеме и административните и техническите мерки съгласно приложение № 2.

Глава четвърта ФИЗИЧЕСКА ЗАЩИТА ПРИ ПРЕВОЗ НА ЯДРЕН МАТЕРИАЛ ИЛИ РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Раздел I Общи изисквания при превоз на ядрен материал

Чл. 43. (1) Нивото на физическа защита на ядрените съоръжения се определя основно от категорията на ядрения материал и от проектната заплаха.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 44 от 2008 г.) Оценката на проектната заплаха се извършва за всеки конкретен превоз от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция “Национална сигурност” и се предоставя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране и на титуляря на разрешение.

Чл. 44. (1) При всеки превоз на ядрен материал титулярят на разрешение определя

отговорно длъжностно лице по физическата защита при превоза и му предава:

1. писмени инструкции относно действията на персонала при нормални условия и при извънредни ситуации;

2. списък на лицата, имащи право на достъп до ядрения материал по време на превоза;

3. списък на лицата, които ще приемат ядрения материал, номерата на личните им документи и друга информация, позволяваща на персонала на изпращача, участващ в предаването, еднозначно да установи правото на получателя да получи товара;

4. план за действие при извънредни ситуации.

(2) Отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза:

1. преди натоварването на ядрения материал и преди началото на превоза извършва оглед на превозното средство и проверява за наличието на странични устройства, предмети или неправомерни действия, които могат пряко или косвено да създадат опасност за ядрения материал или превозното средство;

2. непрекъснато наблюдава и анализира обстановката за наличието на промени или обстоятелства, представляващи опасност за сигурността на ядрения материал или на персонала, участващ в превоза;

3. оценява степента на възникналата опасност или заплаха за ядрения материал;

4. уведомява за опасността персонала, участващ в превоза, а при необходимост - и центъра за транспортен контрол;

5. ръководи персонала за физическа защита съгласно инструкциите за действие при нормални условия и при извънредни ситуации.

Чл. 45. (1) За осигуряване на физическата защита превозът на ядрен материал се извършва по предварително изготвен и съгласуван план.

(2) За целите на физическата защита при изготвянето на плана по ал. 1 се отчитат следните изисквания:

1. времетраенето на превоза е сведено до минимално възможното;

2. броят на претоварванията от едно транспортно средство на друго, както и времето за престой са сведени до минимум;

3. маршрутът на превоза осигурява максимални възможности за постоянно наблюдение при съпровождане на товара, като са избегнати маршрути с интензивен трафик, както и преминаването през места с повишен риск от възникване на извънредни ситуации.

(3) Планът по ал. 1 задължително съдържа:

1. вида, изотопния състав, количеството и активността на ядрения материал;

2. данни за изпращача, получателя и превозвача;

3. график и варианти за маршрутите на превоза по време и място на товарене, разтоварване, евентуално претоварване и планиран престой;

4. разпределението на задачите и отговорностите по осигуряване на физическата защита на ядрения материал при превоза;

5. отговорните лица за физическата защита;

6. силите и средствата за физическа защита;

7. вида на превозните средства;

8. организацията на комуникациите между техническия персонал, персонала за физическата защита, получателя и изпращача;

9. процедурите за действие и взаимодействие, както и за информиране и оповестяване при извънредни ситуации.

(4) Маршрутите на превоза, графиците за тяхното осъществяване и редът за обмен на информация по ал. 3 се обособяват като приложения към плана и се предоставят и ползват само от лицата, които организират, извършват, осигуряват или контролират физическата защита на превоза.

(5) Информацията за планираните и извършваните превози се предава по защитени комуникационни канали.

Чл. 46. (1) (Изм. – ДВ, бр. 96 от 2005 г.) Планът по чл. 45 се изготвя от лицето, което ще

извърши превоз на ядрен материал, и се съгласува с компетентните органи на Министерството на вътрешните работи и на Министерството на транспорта.

(2) Съгласуваният план е част от документите за издаване на разрешение за превоз на ядрен материал от председателя на Агенцията за ядрено регулиране.

Чл. 47. Всички лица, имащи отношение към организацията, планирането и осъществяването на превоза, се проверяват за благонадеждност.

Чл. 48. Физическата защита на превоза се осъществява от въоръжена охрана.

Чл. 49. (1) За всяко превозване на ядрен материал титулярят на разрешението за превоз създава Център за транспортен контрол.

(2) За времето на превозване в Центъра за транспортен контрол работи оперативна група, включваща в състава си и определени лица от заинтересуваните министерства и ведомства, от получателя и превозвача, чиято благонадеждност е проверена.

(3) Оперативната група по ал. 2 изпълнява следните задачи:

1. следи за местонахождението на товара във всеки момент на превоза;
2. контролира обстановката при превоза от гледна точка на физическата защита и при необходимост променя маршрута и графика за изпълнението му;
3. поддържа непрекъснатата двустранна връзка с превозвача, с отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза, със съпровождащите товара лица и със силите за реагиране;
4. уведомява незабавно отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза при възникване на опасност.

Чл. 50. Персоналът, осъществяващ охраната:

1. съпровожда непрекъснато товара с цел недопускане на нерегламентиран достъп до него или извършване на престъпление или на друго правонарушение, свързано с физическата защита на ядрени съоръжения, ядрен материал и/или радиоактивни вещества;
2. непрекъснато осъществява визуален контрол върху целостта и състоянието на товара;
3. при престой на транспорта или претоварване на ядрения материал взема мерки за осигуряване на контролирана зона около транспортното средство или района за извършване на товарно-разтоварни работи с цел недопускане на нерегламентиран достъп.

Чл. 51. (1) Превозът започва само ако товарополучателят е потвърдил писмено своята готовност за приемане на товара.

(2) Превозът на ядрен материал се извършва със специално оборудвани транспортни средства в зависимост от категорията на ядрения материал.

(3) Изискванията към транспортните средства по ал. 1 и към опаковките се определят с наредбата по чл. 26, ал. 4 от ЗБИЯЕ.

(4) По транспортните и съпровождащите превозни средства не се поставят надписи или маркировки извън предвидените в действащите нормативни актове.

Чл. 52. (1) Преди предаването на товара отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза сравнява всички данни от документите по чл. 44, ал. 1, т. 3 с данните от документите на представителите на товарополучателя, участващи в приемането на товара.

(2) При възникване на съмнение относно правомощията на представителите на получателя отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза предприема всички мерки за физическата защита на товара и незабавно уведомява компетентните държавни органи.

Чл. 53. Товарополучателят е длъжен предварително и своевременно да осигури оглед, отцепване, прочистване и физическа защита на района на приемането и предаването на ядрения материал.

Чл. 54. (1) Титулярят на разрешение за превоз осигурява физическата защита на ядрения материал до момента на предаването му на товарополучателя при условията на издаденото му разрешение.

(2) Предаването и приемането на товара се извършва след оглед на контейнерите и

опаковките, целостта и съответствието на печатите и пломбите.

(3) За предаването и приемането на товара се изготвя протокол, който се подписва на мястото на предаването на ядрения материал от представителите на товароизпращача и товарополучателя, включително от лицата, осигуряващи физическата защита при превоза.

(4) При констатиране на нередности по целостта и състоянието на товара се изготвя и констативен протокол, който се подписва от представителите на изпращача и получателя, както и от лицата по ал. 3.

Раздел II

Изисквания към физическата защита при различните начини на превоз

Чл. 55. При превоз с автомобилен транспорт титулярят на разрешение за превоз на ядрен материал е длъжен да осигури:

1. устойчивост на конструкцията на превозното средство при нападение и блокиране на управлението при неправомерен достъп;
2. въоръжена охрана във всяко отделно превозно средство;
3. съпровождане на отделните превозни средства от въоръжена охрана, осигурена със собствено превозно средство;
4. двустранна връзка между превозните средства по т. 2 и 3, силите за реагиране и центъра за транспортен контрол;
5. денонощна въоръжена охрана на местата за престой - в случаите, когато превозът на ядрения материал не може да се осъществи в рамките на един ден;
6. оборудване на превозното средство с необходимите за целта средства за пожарогасене.

Чл. 56. При превоз с железопътен транспорт титулярят на разрешение за превоз на ядрен материал е длъжен да осигури:

1. разполагане на ядрения материал в отделен вагон на товарна композиция, позволяващ надеждно закрепване и заключване на товара;
2. въоръжена охрана, разположена така, че надеждно да се гарантира физическата защита на ядрения материал;
3. надеждна комуникационна връзка между персонала за охрана в композицията, изградена на принципите на резервираност и разнообразие, и надеждна двустранна комуникационна връзка между персонала за охрана в композицията, силите за реагиране и центъра за транспортен контрол;
4. обособяване на зона с контролиран достъп при извънреден престой на композицията и незабавно уведомяване на центъра за транспортен контрол;
5. движение на самостоятелен локомотив пред влаковата композиция.

Чл. 57. При превоз с речен или морски транспорт титулярят на разрешение за превоз на ядрен материал е длъжен да осигури:

1. превоз със специализирано плавателно средство, оборудвано с необходимото въоръжение;
2. разполагане на товара в контейнери и в отсеци, които позволяват надеждно закрепване и защита на ядрения материал;
3. денонощна въоръжена охрана на плавателното средство;
4. надеждна комуникационна връзка между персонала за охрана в транспортния съд, изградена на принципите на резервираност и разнообразие, и надеждна двустранна комуникационна връзка между персонала за охрана в плавателното средство, силите за реагиране и центъра за транспортен контрол;
5. оборудване на плавателното средство с необходимите за целта средства за пожарогасене.

Чл. 58. При въздушен превоз титулярят на разрешение за превоз на ядрен материал е длъжен да осигури:

1. превоз във въздухоплавателното средство само и единствено на ядрен материал;
2. допускане на борда на въздухоплавателното средство само на персонала, придружаващ и/или обслужващ полета и товара.

Раздел III

Превоз на радиоактивни вещества

Чл. 59. (1) Лицензиантът или титулярят на разрешение за превоз на радиоактивни вещества осигурява физическата им защита по време на превоза.

(2) Превозът на радиоактивни вещества се извършва със специално оборудвани транспортни средства в зависимост от категорията на радиоактивни вещества.

(3) Изискванията към превозните средства по ал. 1 и към опаковките се определят с наредбата по чл. 26, ал. 4 ЗБИЯЕ.

Чл. 60. (1) При превоз на радиоактивни вещества от I и II категория лицата по чл. 59, ал. 1:

1. определят отговорно длъжностно лице по физическата защита при превоза;
2. предават на лицето по т. 1 писмени инструкции за действия при нормални условия и при извънредни ситуации, както и информация за лицата, които ще приемат радиоактивните вещества, номерата на личните им документи и друга информация, позволяваща еднозначно да се установи правото на товарополучателя да получи товара;
3. осигуряват при необходимост въоръжена охрана.

(2) Отговорното длъжностно лице по физическата защита на превоза по ал. 1, т. 1:

1. преди началото на превоза извършва оглед на превозното средство и проверява за наличието на странични устройства, предмети или неправомерни действия, които могат пряко или косвено да създадат опасност за радиоактивните вещества или превозното средство;
2. непрекъснато наблюдава и анализира обстановката за наличието на промени или обстоятелства, представляващи опасност за сигурността на радиоактивните вещества или на персонала, участващ в превоза;
3. оценява степента на възникналата опасност или заплахата за радиоактивните вещества;
4. уведомява за опасността персонала, участващ в превоза;
5. ръководи превоза съгласно инструкциите за действие при нормални условия и при извънредни ситуации.

Раздел IV

Специфични изисквания при международен превоз на ядрен материал и/или радиоактивни вещества

Чл. 61. (1) Нивото на физическа защита при международен превоз на ядрен материал е съгласно приложение № 1 към Конвенцията за физическа защита на ядрения материал (ДВ, бр. 44 от 1987 г.).

(2) За превоз на ядрен материал и/или радиоактивни вещества на територията на Република България, който се извършва по повод внос, износ и транзитен превоз, се прилагат изискванията на раздели I, II и III.

(3) В случаите по ал. 2 физическата защита на ядрения материал и/или радиоактивните вещества на територията на Република България се осигурява от лицензианта или титуляря на разрешение за превоз, освен ако в международен договор е предвидено друго.

Чл. 62. (1) Превозът на ядрен материал и/или радиоактивни вещества с железопътен и автомобилен транспорт, както и при комбинирани превози, се извършва при спазване изискванията на Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари (RID) към Конвенцията за международни железопътни превози (ДВ, бр. 46 от 1982 г.) при превоз на опасни товари, на Европейската спогодба за превоз на опасни товари по шосе (ADR) (ДВ, бр. 73 от 1995 г.) и действащото законодателство.

(2) При превозването през международни води или международно въздушно пространство физическата защита на ядрения материал и/или радиоактивните вещества се осигурява съгласно договор между товароизпращача и товарополучателя в съответствие с приложимия закон.

Чл. 63. (1) При внос на ядрен материал или радиоактивни вещества товарополучателят, а при износ - товароизпращачът, са длъжни да осигурят физическата защита на ядрения материал или радиоактивните вещества за целия период на превоза и предварително да уведомят за това съответните специализирани органи в държавите, през територията на които ще се извърши превозът.

(2) При транзитен превоз на ядрен материал и/или радиоактивни вещества през територията на Република България физическата защита се осигурява от титуляря на разрешение за транзитен превоз съгласно договор между заинтересуваните страни, освен ако в международен договор е предвидено друго.

Чл. 64. (1) Преди началото на превозването товароизпращачът и товарополучателят съгласуват мястото и процедурите на митническите проверки.

(2) При митническите проверки физическата защита на товара се осигурява от държавата, на чиято територия се извършва проверката, освен ако между изпращача и получателя е договорено друго.

(3) Процедурите по предаването на товара се съгласуват предварително между товарополучателя и товароизпращача, а в случаите, когато предаването се извършва на територията на Република България - и с компетентните органи на Министерството на вътрешните работи и с председателя на Агенцията за ядрено регулиране.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Благонадеждност" е липса на данни за физическо лице относно:

а) осъществяване на дейност срещу интересите на Република България или срещу интереси, които Република България се е задължила да защитава по силата на международни договори;

б) участие или съучастие в шпионска, терористична, саботажна или диверсионна дейност;

в) осъществяване на друга дейност против националната сигурност, териториалната цялост или суверенитета на страната или целяща насилствена промяна на конституционно установения ред;

г) осъществяване на дейност, насочена срещу обществения ред;

д) осъждане за умишлени престъпления от общ характер и срещу него няма започнали наказателни преследвания;

е) алкохолна и/или наркотична зависимост или психични заболявания.

2. "Вътрешна зона" е част от защитената зона, в която се използва и/или съхранява ядрен материал от категории I и II.

3. "Зона с особена важност" е част от защитената зона, в която са разположени системи, устройства или ядрен материал, неправомерното посегателство върху които може пряко или косвено да доведе до сериозни радиологични последствия за персонала, населението и околната среда.

4. "Извънредна ситуация" е едно или повече обстоятелства, създаващи опасност за физическата защита на ядрено съоръжение, ядрен материал и радиоактивни вещества и които изискват специални действия за неутрализиране на рисковете и заплахите.

5. "Наблюдение" е дейност, извършвана непосредствено от персонала по физическа защита и/или чрез фотоелектрически, телевизионни, звукодетекторни, електронни, фотографски или други средства с цел своевременно откриване и регистриране на неправомерен достъп в защитените зони.

6. "Персонал по физическа защита" са длъжностни лица, които по силата на служебните си задължения организират, ръководят или непосредствено участват в дейностите за осигуряване на физическата защита.

7. "Проектна заплаха" съдържа атрибутите и характеристиките на потенциалните вътрешни и/или външни нарушители, които биха могли да извършат опит за диверсия, вредителство, тероризъм или противозаконно отнемане на ядрен материал, срещу които се проектира и оценява системата за физическа защита.

8. "Сили за реагиране" са специално подготвени, екипирани и въоръжени лица, които имат задача да противодействат на опити за неправомерно отнемане на ядрен материал и радиоактивни вещества и опити за преднамерено увреждане на ядрено съоръжение, ядрен материал и радиоактивни вещества.

§ 2. За нарушения на наредбата лицата носят отговорност по глава единадесета от ЗБИЯЕ, ако това не представлява престъпление.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. В срок 6 месеца от влизането в сила на наредбата министърът на вътрешните работи и председателят на Агенцията за ядрено регулиране внасят в Министерския съвет проект на решение по чл. 114, ал. 1 ЗБИЯЕ.

§ 4. Сроковете и обемът за привеждане в съответствие с наредбата на физическата защита на ядрени съоръжения в процес на изграждане, експлоатация, реконструкция или извеждане от експлоатация се определят за всеки конкретен случай от Агенцията за ядрено регулиране.

§ 5. Наредбата се приема на основание чл. 113, ал. 4 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.